

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/D2026-86-277>

УДК 377.36:336.14

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РОЗПОДІЛУ БЮДЖЕТНОГО ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДАМ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЦЦІ ОСВІТИ

FORMATION OF THE MECHANISM OF STATE ALLOCATION OF BUDGET FUNDING TO VOCATIONAL PRE-HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Пасічний Сергій Володимирович

аспірант,

Державний торговельно-економічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-9023-7374>

Pasichnyi Serhii

State University of Trade and Economics

У статті здійснено системне дослідження теоретико-методологічних та прикладних засад формування сучасного механізму державного розподілу бюджетного фінансування для закладів фахової передвищої освіти. Запропоновано багаторівневу структуру фінансового механізму, яка включає базове фінансування (стабільність інфраструктури), стимулюючий компонент (за виконання показників KPI) та цільовий фонд розвитку (інноваційні гранти). Особливу увагу приділено управлінським індикаторам, інтегрованим у формулу: рівню офіційного працевлаштування випускників (верифікованого через державні реєстри), питомій вазі дуальної форми навчання та ваговим коефіцієнтам за пріоритетними для держави спеціальностями (енергетика, будівництво, агротехнології). Обґрунтовано необхідність адаптації механізму «регуляторних коефіцієнтів» для підтримки регіональних коледжів на деокупованих територіях.

Ключові слова: фахова передвища освіта, бюджетне фінансування, формульний розподіл, державне замовлення, управлінська ефективність, людський капітал.

The article presents a systematic study of the theoretical, methodological and applied principles of forming a modern mechanism of state distribution of budget funding for professional pre-higher education institutions (PFE). The relevance of the topic is due to the critical need to modernize the system of training middle-level personnel to ensure the post-war recovery of the national economy. It is proven that the traditional financing model "from the achieved level" is inert and does not meet the dynamic demands of the information society, since it does not stimulate institutions to improve the quality of educational services. The scientific novelty of the study lies in the development of the author's concept of formulaic distribution of funds, which is based on the principles of performance (Performance-Based Funding). A multi-level structure of the financial mechanism is proposed, which includes basic financing (infrastructure stability), a stimulating component (for the implementation of KPI indicators) and a target development fund (innovative grants). Particular attention is paid to management indicators integrated into the formula: the level of official employment of graduates (verified through state registers), the specific weight of the dual form of education and weight coefficients for specialties that are priority for the state (energy, construction, agrotechnology). The paper conducts a comparative analysis of foreign experience in managing financial flows in education, in particular, the algorithmic subvention model of Poland and the public-private dual model of Germany are considered. Based on this, the need to adapt the mechanism of "regulatory coefficients" to support regional colleges in the deoccupied territories is substantiated. It is proven that the digitalization of financial monitoring processes and the implementation of automated systems for calculating budget allocations will minimize corruption risks and increase management transparency. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of their use by state authorities in the development of regulatory legal acts on optimizing the network of vocational education and training and increasing the efficiency of using budget funds.

Keywords: professional pre-higher education, budget financing, formulaic distribution, state order, managerial efficiency, human capital.

Постановка проблеми. Трансформація національної економіки в умовах інформаційного суспільства та необхідність післявоєнного відновлення України ставлять нові вимоги до системи підготовки кадрів середньої ланки. Заклади фахової передвищої освіти (ЗФПО) є ключовою ланкою у формуванні прикладного людського капіталу. Проте ефективність їхнього функціонування критично залежить від механізмів державного фінансування. Традиційний на сьогодні підхід «від досягнутого рівня» або фінансування штатної чисельності, на жаль, не стимулює заклади до підвищення якості освіти та конкурентоспроможності. Тому розробка науково обґрунтованого механізму розподілу бюджетних коштів, орієнтованого на результат, є першочерговим завданням державного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти фінансування освітньої галузі перебувають у центрі уваги багатьох вітчизняних дослідників. Зокрема, Л. Сумбаєва акцентує на всеохопному характері сучасних освітніх трансформацій, які супроводжуються глибокою інтеграцією навчального процесу в соціально-економічну структуру суспільства та активним виходом галузі на глобальні ринки капіталу, послуг і праці [1]. Питання методологічного обґрунтування бюджетних асигнувань та необхідність системного аналізу витрат в умовах фінансової волатильності детально розкрито у працях Л. Ловінської [2]. Дослідниця наголошує на важливості порівняльного оцінювання показників діяльності для забезпечення ефективності видатків. Своєю чергою, Г. Терещенко та Л. Лондар зосередили увагу на управлінні фінансово-економічними процесами у вищій школі, аналізуючи механізми формування та цільового використання ресурсів спеціального фонду [3]. Цілісну концепцію стратегічного управління розвитком вищої освіти запропонувала О. Тоцька, яка не лише сформувала інвестиційні моделі забезпечення галузі, а й провела ретельний аналіз європейської практики стимулювання праці науково-педагогічних працівників [4]. Особливості функціонування незалежних закладів фахової передвищої освіти (ЗФПО), що функціонують поза структурою університетів, досліджували Н. Хорунжак та С. Сисюк [5]. Автори акцентують на важливості адаптації бухгалтерського обліку до нових національних стандартів державного сектору в умовах децентралізації та загальних трансформа-

ційних змін у системі фінансування. Значний внесок у вивчення інструментарію розподілу коштів зробила Л. Юрчишена [6]. Оцінюючи результати впровадження формульної моделі, вона виокремлює такі її переваги, як можливість реалізації стратегічних пріоритетів держави, посилення конкурентних позицій закладів та стимулювання інновацій. Водночас дослідниця застерігає щодо певних ризиків цієї моделі, зокрема її надмірної чутливості до обсягів державного замовлення та обмеженості ресурсного потенціалу, необхідного для досягнення встановлених індикаторів ефективності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розробка та обґрунтування концептуальної моделі механізму державного розподілу бюджетного фінансування ЗФПО, що базується на принципах прозорості, ефективності та стратегічної відповідності запитам ринку праці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система фахової передвищої освіти в Україні тривалий час перебувала у стані реформування. З прийняттям Закону України «Про фахову передвищу освіту» у червні 2019 року [7], розпочався перехід до нових стандартів, однак фінансовий механізм залишається частково інертним.

В управлінській науці механізм державного розподілу фінансування розглядається як сукупність методів, важелів та інструментів, за допомогою яких держава трансформує бюджетні ресурси в освітні послуги. В системі ЗФПО цей механізм має подвійну мету: забезпечення стабільної життєдіяльності закладів та стимулювання їх до розвитку людського капіталу. Структурно механізм складається з наступних елементів: інституційного забезпечення (законодавча база), інструментарію (алгоритми, формули, ліміти), інформаційного контуру (моніторинг показників, реєстри) [8].

Вибір методичного підходу до розподілу бюджетних коштів є ключовим інструментом державного менеджменту в системі фахової передвищої освіти (ЗФПО). В умовах обмеженості фінансових ресурсів та необхідності оперативного реагування на запити ринку праці, фінансовий механізм має трансформуватися з пасивного інструменту покриття витрат у активний стимул розвитку людського капіталу.

Вивчення досвіду країн ЄС дозволяє виокремити дві основні моделі управління фінансовими потоками, які можуть бути адаптовані

до українських реалій: децентралізовано-субвенційна (Польща) та державно-приватна дуальна (Німеччина).

Так, наприклад, у Польщі заклади, аналогічні українським ЗФПО (технікуми та галузеві школи), фінансуються переважно через механізм освітньої субвенції (Oświatowa subwencja ogólna). Кошти субвенції спрямовуються з державного бюджету до органів місцевого самоврядування (повітів), які безпосередньо утримують заклади. Ключовим інструментом менеджменту тут є алгоритм розподілу, який щороку затверджується Міністерством національної освіти Польщі. Основою розрахунку при цьому є «вартість» одного учня, яка коригується численними коефіцієнтами (вагами). Наприклад, вищі коефіцієнти призначаються для спеціальностей, що потребують дорогого лабораторного обладнання; навчання учнів із особливими освітніми потребами; закладів у сільській місцевості. Така система забезпечує високий рівень фінансової автономії місцевої влади, дозволяючи громаді самостійно вирішувати, які напрями підготовки є пріоритетними для локального ринку праці [9].

Німеччина ж використовує унікальну модель фінансування Duale Ausbildung, де відповідальність та витрати розподілені між державою та приватним сектором. Федеральні землі фінансують діяльність професійних шкіл (Berufsschule), що включає зарплати викладачів та утримання будівель. Натомість компанії повністю оплачують практичну частину навчання. Це включає зарплату учня (Apprenticeship wage), вартість матеріалів, оплату праці інструкторів на виробництві та внески до торгово-промислових палат. Оскільки бізнес інвестує власні кошти (в середньому близько €18,000 на одного учня

на рік) [10], підприємства безпосередньо зацікавлені в актуальності навчальних програм. У той же час держава мінімізує навантаження на бюджет у частині професійної підготовки, одночасно отримуючи гарантоване працевлаштування випускників. Наведемо основні параметри порівняння в таблиці 1.

Отже, сучасний світовий досвід (зокрема країн ЄС) свідчить про ефективність Performance-Based Funding (PBF) – фінансування за результатами. Проведений аналіз польського та німецького досвіду дозволяє сформулювати рекомендації для реформування механізму розподілу фінансування в Україні:

1. Впровадження «ваг» у формулу розрахунку. Подібно до Польщі, Україна має відійти від фінансування «за групою» до фінансування «за студентом» із використанням галузевих коефіцієнтів. Спеціальності, що є критичними для відновлення (будівництво, енергетика, транспорт), повинні мати найвищий фінансовий пріоритет.

2. Стимулювання дуальної форми (німецький вектор). Управлінський механізм має передбачати податкові пільги або часткове відшкодування витрат для тих підприємств, які інвестують у навчання студентів ЗФПО. Це дозволить залучити приватний капітал у державну систему освіти.

3. Локалізація бюджетних рішень. Розширення повноважень регіональних рад у розподілі коштів на підготовку кадрів дозволить швидше реагувати на дефіцит спеціалістів у конкретних областях, що особливо важливо для прифронтових та деокупованих територій.

Таким чином, синергія польського досвіду прозорого математичного розподілу коштів

Таблиця 1

Порівняльна характеристика систем фінансування в Польщі та Німеччині

Параметр порівняння	Польща (технікуми та галузеві школи)	Німеччина (Duale Ausbildung)
Основне джерело фінансування	Державний бюджет (через субвенцію повітам)	Змішане: Державний бюджет + Кошти підприємств
Роль бізнесу в фінансуванні	Мінімальна (переважно меценатство або оренда)	Визначальна (до 70% загальних витрат на підготовку)
Механізм розподілу	Алгоритмічний (за кількістю учнів та коефіцієнтами)	Програмно-цільовий (на основі контрактів з учнями)
Рівень автономії закладу	Середній (залежність від рішень повіту)	Високий (тісна інтеграція з виробничим процесом)
Ризики для системи	Недостатність коштів при демографічних кризах	Залежність від економічної активності бізнесу

Джерело: сформовано автором

та німецького досвіду державно-приватного партнерства може стати фундаментом для створення стійкої та високоефективної системи фінансування фахової передвищої освіти в Україні.

У сучасних реаліях у нашій країні розподіл грошей на підготовку майбутніх фахівців відбувається за витратним методом. Бюджетні кошти виділяються на утримання мережі (оплата комунальних послуг, зарплати за ставками), а не на підготовку фахівця певної якості. Найбільшим недоліком методу є те, що державне замовлення часто формується на основі потужностей закладу, а не на основі реального прогнозу потреби в кадрах у регіоні. У результаті, заклади обмежені у гнучкості використання коштів, що заважає інвестуванню в сучасну матеріально-технічну базу (лабораторії, VR-симулятори тощо) [11].

Для об'єктивного вибору оптимальної моделі фінансування необхідно провести порівняльну характеристику існуючих та перспективних методичних підходів. Кожен із них базується на різних управлінських парадиг-

мах: від підтримки цілісності мережі (ресурсний підхід) до стимулювання конкуренції за абітурієнта (формульний підхід) та орієнтації на кінцеву ефективність працевлаштування (результативний підхід) [12]. Систематизація цих підходів за критичними параметрами управління – такими як об'єкт фінансування, стратегічна гнучкість та потенційні ризики – дозволяє сформувати концептуальний базис для впровадження інтегрованої моделі розподілу бюджетних асигнувань (таблиця 2).

Отже, проведений порівняльний аналіз методичних підходів дозволяє сформулювати наступні стратегічні висновки щодо формування механізму розподілу бюджетного фінансування ЗФПО:

1. Необхідність відмови від інерційного менеджменту. У даному випадку, ресурсний підхід, попри його простоту, має бути визнано найменш ефективним у довгостроковій перспективі. Він консервує застарілу структуру підготовки кадрів і не створює стимулів для інноваційного розвитку. Тому його застосування може бути виправданим лише як тим-

Таблиця 2

Порівняльна характеристика методичних підходів до фінансування ЗФПО

Критерій порівняння	Ресурсний (Input-based)	Формульний (Enrollment-based)	Результативний (Performance-based)
Об'єкт фінансування	Матеріальна база, штатна чисельність, енергоносії	Приведена кількість здобувачів освіти (контингент)	Якість підготовки, рівень працевлаштування, інновації
Стратегічна мета	Підтримка життєдіяльності та цілісності мережі закладів	Забезпечення рівного доступу до освіти («гроші за студентом»)	Максимізація суспільної та економічної віддачі від освіти
Складність управління	Низька. Потребує лише базового бухгалтерського обліку	Середня. Необхідна верифікація даних про вступ та відрахування	Висока. Потребує систем моніторингу траєкторії випускника
Гнучкість менеджменту	Мінімальна. Кошти жорстко закріплені за статтями видатків	Висока. Дозволяє адаптувати набір під попит вступників	Максимальна. Дає змогу перерозподіляти ресурси на найуспішніші напрями
Стимули для директора	Дотримання кошторису та збереження штату («статика»)	Агресивний маркетинг для залучення максимальної кількості осіб	Підвищення якості навчання та партнерство з бізнесом
Вимоги до даних	Паперова або базова цифрова звітність	Інтеграція з ЄДЕБО (реєстри вступників)	Big Data: інтеграція реєстрів ПФУ, ДПС та дипломів
Ключові ризики	Неефективність витрат, «законсервування» застарілих професій	Зниження вимог до вступників заради кількості («полювання на голови»)	Маніпуляція статистикою, ігнорування складних для навчання груп студентів

Джерело: сформовано автором

часовий антикризовий захід для підтримки закладів у зонах особливого ризику.

2. Формульний підхід як фундамент прозорості. Саме впровадження формульного розподілу («гроші за студентом») є обов'язковим етапом цифровізації менеджменту освіти. Він забезпечує об'єктивність, мінімізує вплив суб'єктивного фактору при розподілі коштів та стимулює заклади до активної профорієнтаційної роботи.

3. Результативний підхід як цільовий орієнтир. Можемо припустити, що найвищий ступінь управлінської ефективності забезпечує результативний підхід (Performance-Based Funding). Попри складність адміністрування, він дозволяє синхронізувати освітні послуги з реальним попитом економіки, де головним показником успіху є не кількість виданих дипломів, а рівень працевлаштування та успішність випускника на ринку праці.

4. Перспективність гібридної моделі. Незважаючи на очевидність, на перший погляд, результативного підходу, оптимальним для України в період повоєнного відновлення є створення комбінованого механізму. Він має поєднувати стабільну базову частину (на основі формули), стимулюючи надбавку за результативність (за KPI працевлаштування та дуальності) та цільове програмне фінансування для оновлення матеріально-технічної бази.

Таким чином, трансформація методичних підходів до розподілу коштів є не просто технічною зміною бухгалтерських розрахунків, а глибокою реформою менеджменту, що перетворює заклади освіти на повноцінних суб'єктів ринку праці, відповідальних за якість сформованого людського капіталу.

Саме тому для України зараз дуже актуальним є розробка комбінованого (гібридного) підходу розподілу фінансування ЗФПО, як інструменту розвитку, що дозволить виділити лідерів ринку та стимулювати слабші заклади до трансформації. На нашу думку, використання суто формульного методу розподілу мінімізуватиме суб'єктивізм, але підвищить ризики відтоку кадрів. Ресурсний підхід сьогодні сприймається як «бюджет виживання» – він доречний лише для територій у зоні бойових дій, де головне завдання – фізично зберегти будівлі та колектив[13]. Натомість суто формульний підхід створює конкуренцію, але не гарантує, що випускник із дипломом піде працювати в реальний сектор економіки. Тому пропонуємо формування механізму розподілу коштів бюджетного фінансування ЗФПО здійснювати пропорційно:

1) 0% – за формульним підходом (показник працевлаштування) - головний індикатор ефективності. Механізм повинен враховувати відсоток випускників, які протягом року після завершення навчання офіційно працевлаштувалися за фахом або зміжними спеціальностями. Дані мають інтегруватися з реєстрів Пенсійного фонду та податкової служби.

2) 30% – результативний підхід (бонус за якість). Сюди відносяться результати атестацій, участь студентів у міжнародних програмах обміну, наявність дуальних форм навчання (співпраця з реальним бізнесом). Заклади, що активно впроваджують дуальну освіту, мають отримувати управлінську «премію» у фінансуванні.

3) 20% – ресурсний підхід (гарантована база), що враховує приведену чисельність студентів, які навчаються за державним замовленням. Важливо впровадити коефіцієнти дефіцитності професій. Наприклад, підготовка молодшого бакалавра з інженерії чи енергетики повинна мати вищий ваговий коефіцієнт, ніж підготовка за гуманітарними напрямками, через високу вартість обладнання та пріоритетність для держави [14].

Загальний обсяг фінансування для конкретного закладу (S_{total}) пропонується розраховувати за інтегрованою формулою, що поєднує стабільний та динамічний компоненти:

$$S_{total} = \sum_{i=1}^n (N_i * C_{base} * K_{gi} * K_r) + P_{perf} + D_{target}$$

N_i – кількість здобувачів освіти за спеціальністю (приведений контингент).

C_{base} – базовий норматив витрат на одного студента (вартість «стандартного» навчання без урахування специфіки).

K_{gi} – галузевий коефіцієнт (вага спеціальності). Це головний інструмент пріоритетизації.

K_r – регіональний коефіцієнт (коригування на вартість життя в регіоні або статус деюкованої території).

P_{perf} – надбавка за результативність (Performance Premium).

D_{target} – цільові кошти на капітальні видатки (ремонт, обладнання).

Розрахунок надбавки за результативність (P_{perf}) як динамічної частині бюджету, яка стимулює менеджмент закладу до реальних змін, розраховується як відсоток від базової частини:

$$P_{perf} = S_{base} * (I_{empl} + I_{dual} + I_{ext})$$

Де індикатори (I) приймають значення від 0 до 0.1 (тобто до 10% кожен):

1. I_{empl} (індекс працевлаштування): якщо > 75% випускників працюють за фахом (дані реєстрів) → 0.1.

2. I_{dual} (індекс дуальної освіти): якщо > 20% студентів навчаються на робочих місцях → 0.05.

3. I_{ext} (індекс зовнішнього фінансування): обсяг залучених коштів від бізнесу на кожну бюджетну гривню.

Висновки. У результаті проведеного дослідження сформовано цілісне бачення трансформації фінансового менеджменту в системі фахової передвищої освіти. Доведено, що існуюча модель фінансування ЗФПО «від досягнутого рівня» вичерпала свій ресурс і виступає деструктивним чинником. Обґрунтовано необхідність переходу до концепції «фінансування результату», де бюджетні асигнування розглядаються не як соціальні видатки на утримання мережі, а як стратегічні інвестиції держави у людський капітал. На основі компаративного аналізу польської та німецької моделей фінансування визна-

чено, що для України найбільш адаптивною є гібридна модель. Вона має поєднувати прозорість алгоритмічного розподілу (польський досвід) із високим ступенем залученості приватного сектора через механізми дуальної освіти (німецький досвід). Встановлено, що впровадження регіональних та галузевих коефіцієнтів дозволить вирівняти диспропорції у підготовці кадрів, особливо для деокупованих територій та галузей, критичних для відновлення (енергетика, будівництво, агротехнології). Отже, сформований механізм державного розподілу фінансування є фундаментом для створення гнучкої системи підготовки кадрів середньої ланки. Реалізація запропонованих підходів забезпечить раціональне використання бюджетних коштів та подолання структурного безробіття; стимулюватиме до інноваційного розвитку та оновлення матеріально-технічної бази; сприятиме припливу кваліфікованих фахівців, чії компетенції відповідають реальним запитам економіки відновлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сумбаєва Л. П. Сучасний стан розвитку коледжів в Україні та їх фінансування. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 2 (54). С. 153–158. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-153-158>.
2. Ловінська Л. Г. Визначення вартості освітніх послуг. *Фінанси України*. 2017. № 2. С. 12–26. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2017.02.012>.
3. Терещенко Г., Лондар Л. Формування та використання коштів спеціального фонду закладами вищої освіти в Україні. *Освітня аналітика України*. 2020. № 1 (8). С. 36–49. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2020-1-36-49>.
4. Тоцька О. Л. Управління розвитком вищої освіти України в Європейському освітньому просторі : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 532 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20037> (дата звернення 10.04.2026).
5. Сисюк С., Хорунжак Н. Архітектоніка механізму фінансування освіти в сучасних умовах і шляхи рішення проблеми його альтернатив в обліку. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 1. С. 186–195. DOI: <https://doi.org/10.35774/econp2021.01.186>.
6. Юришнена Л. Чинники забезпечення фінансової стійкості університетів в умовах пандемії та військової агресії рф. *Освітня аналітика України*. 2022. № 2 (18). С. 23–34. DOI: <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-2-23-34>.
7. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII (редакція від 01.01.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (дата звернення 10.04.2026).
8. Починок Н. В., Бенько І. Д., Сисюк С. В. Фінансове забезпечення закладів фахової передвищої освіти: сутність, нормативні, організаційні та облікові аспекти. *Бізнес Інформ*. 2021. № 7. С. 84–90. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-84-90>.
9. European Commission. *Vocational education and training in Europe: finance and governance models*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2022. URL: <https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2019-02/VET%20governance%20in%20ETF%20partner%20countries%202012-17.pdf> (дата звернення 10.04.2026).
10. OECD. *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. 2023. URL: <https://doi.org/10.1787/e13bef14-en>.
11. Антонюк Д., Антонюк К., Бухаріна Л. Розвиток кваліфікаційних центрів в Україні для повоєнного відновлення кадрового потенціалу підприємств. *Економіка України: науковий журнал*. 2024. № 3 (748). С. 54-71.

URL: <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2024-03-4/2024-03-4> (дата звернення 10.04.2026).

12. Collins B., Fountain J. H., Dortch C. *The COVID-19 Pandemic and Institutions of Higher Education: Contemporary Issues*. 2021. URL: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R46666> (дата звернення 10.04.2026).

13. Estermann T., Pruvot E. B. *Financially Sustainable Universities II: European Universities Diversifying Income Streams*. Brussels : European University Association, 2011. URL: <https://www.eua.eu/resources/publications/405:financially-sustainable-universities-ii-european-universities-diversifying-income-streams.html> (дата звернення 10.04.2026).

14. Гапон В. В., Чимбай Л. Л., Попкова Л. В. Аналіз підготовки здобувачів вищої та фахової передвищої освіти за державним замовленням в умовах воєнного стану в Україні / ДНУ «Ін-т освітньої аналітики». Київ, 2023. URL: https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/az_-pidgotovka-zdobuvachiv-zvo.pdf (дата звернення 10.04.2026).

REFERENCES:

1. Sumbaieva, L. P. (2019). Suchasnyi stan rozvytku koledzhiv v Ukraini ta ikh finansuvannia [Current state of development of colleges in Ukraine and their financing]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*, (2) (54), 153–158. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2019-53-153-158>.

2. Lovinska, L. H. (2017). Vyznachennia vartosti osvithnikh posluh [Determining the cost of educational services]. *Finansy Ukrainy*, (2), 12–26. <https://doi.org/10.33763/finukr2017.02.012>.

3. Tereshchenko, H., & Londar, L. (2020). Formuvannia ta vykorystannia koshtiv spetsialnogo fondu zakladamy vyshchoi osvity v Ukraini [Formation and use of special fund resources by higher education institutions in Ukraine]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, (1) (8), 36–49. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2020-1-36-49>.

4. Totska, O. L. (2020). *Upravlinnia rozvytkom vyshchoi osvity Ukrainy v Yevropeiskomu osvithnomu prostori: monohrafiia* [Management of the development of higher education of Ukraine in the European educational space: monograph]. Vezha-Druk. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20037> (accessed April 10, 2026).

5. Sysiuk, S., & Khorunzhak, N. (2021). Arkhitektonika mekhanizmu finansuvannia osvity v suchasnykh umovakh i shliakhy rishennia probleme ioho alternatyv v obliku [Architectonics of the mechanism of education financing in modern conditions and ways to solve the problem of its alternatives in accounting]. *Ekonomichnyi analiz*, 31(1), 186–195. <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.186>.

6. Yurchyshena, L. (2022). Chynnyky zabezpechennia finansovoi stiikosti universytetiv v umovakh pandemii ta viiskovoi ahresii rf [Factors of ensuring the financial stability of universities in the conditions of the pandemic and military aggression of the Russian Federation]. *Osvitnia analityka Ukrainy*, (2) (18), 23–34. <https://doi.org/10.32987/2617-8532-2022-2-23-34>.

7. Verkhovna Rada Ukrainy. (2019). *Pro fakhovu peredvyshchu osvitu* [On professional pre-higher education] (Law No. 2745-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19> (accessed April 10, 2026).

8. Pochynok, N. V., Benko, I. D., & Sysiuk, S. V. (2021). Finansove zabezpechennia zakladiv fakhovoi peredvyshchoi osvity: sutnist, normatyvni, orhanizatsiini ta oblikovi aspekty [Financial support of professional pre-higher education institutions: essence, regulatory, organizational and accounting aspects]. *Biznes Inform*, (7), 84–90. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-84-90>.

9. European Commission. (2022). *Vocational education and training in Europe: finance and governance models*. Publications Office of the European Union. <https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2019-02/VET%20governance%20in%20ETF%20partner%20countries%202012-17.pdf> (accessed April 10, 2026).

10. OECD. (2023). *Education at a Glance 2023: OECD Indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/e13bef14-en>. (accessed April 10, 2026).

11. Antoniuk, D., Antoniuk, K., & Bukharina, L. (2024). Rozvytok kvalifikatsiinykh tsestriv v Ukraini dlia povoiennoho vidnovlennia kadrovoho potentsialu pidpriemstv [Development of qualification centers in Ukraine for the post-war recovery of the human resources potential of enterprises]. *Ekonomika Ukrainy*, (3) (748), 54–71. <https://nasu-periodicals.org.ua/index.php/economyukr/article/view/2024-03-4/2024-03-4> (accessed April 10, 2026).

12. Collins, B., Fountain, J. H., & Dortch, C. (2021). *The COVID-19 Pandemic and Institutions of Higher Education: Contemporary Issues*. Congressional Research Service. <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R46666> (accessed April 10, 2026).

13. Estermann, T., & Pruvot, E. B. (2011). *Financially Sustainable Universities II: European Universities Diversifying Income Streams*. European University Association. <https://www.eua.eu/resources/publications/405:financially-sustainable-universities-ii-european-universities-diversifying-income-streams.html> (accessed April 10, 2026).

14. Hapon, V. V., Chymbai, L. L., & Popkova, L. V. (2023). *Analiz pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi ta fakhovoi peredvyshchoi osvity za derzhavnym zamovlenniam v umovakh voiennoho stanu v Ukraini* [Analysis of the training of applicants for higher and professional pre-higher education under the state order in the conditions of martial law in Ukraine]. DNU "Instytut osvithoi analityky". https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/az_-pidgotovka-zdobuvachiv-zvo.pdf (accessed April 10, 2026).

Дата надходження статті: 23.04.2026

Дата прийняття статті: 19.05.2026

Дата публікації статті: 28.05.2026